

ถอดบทเรียน Singapore Smart Nation สู่การพัฒนา อย. 4.0 (Smart Thai FDA 4.0)

รัชดา โตอนันต์
เลขาธิการชำนาญการ
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ประวัติศาสตร์ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนแหลมมลายู มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็ก เคยอยู่ภายใต้การยึดครองของหลายประเทศ เช่น โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ และ มาเลเซีย เมื่อประกาศอิสรภาพในปี ค.ศ. 1965 ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพหลักคือการประมง มีฐานะยากจน และมีข้อจำกัดโดยที่พื้นฐานของประเทศไม่มีทรัพยากรธรรมชาติมากนัก ในระยะแรกจึงมีการกู้ยืมเงินจากหลายแหล่ง เช่น ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) เพื่อสามารถนำเงินไปลงทุนและพัฒนาประเทศ จนถึงปัจจุบัน เงินที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศมิใช่จากเงินภาษีของประชาชน เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นดอกผลของเงินส่วนที่ได้กู้สถาบันการเงินต่าง ๆ ข้างต้น และนำส่วนหนึ่งไปลงทุนในตลาดหุ้นหรือสถาบันการเงินต่างประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้ ภายใต้การนำพาประเทศของผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด

ซื่อสัตย์ มีความรักชาติ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นอย่างยิ่ง ประเทศสิงคโปร์จึงสามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสใช้ข้อด้อยและจุดอ่อนของประเทศเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาให้พ้นปัญหาและเป็นผู้นำเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน จนสามารถส่งผลให้ประเทศสิงคโปร์ในวันนี้ก้าวไปสู่ประเทศที่อาจเรียกได้ว่า Smart Nation ประเทศหนึ่งในโลกในอนาคตอันใกล้

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ประเทศจะพัฒนาได้ก้าวไกลเพียงใด คุณสมบัติของผู้นำเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก
- การมีข้อด้อยในแง่ของทรัพยากรคนหรือปัจจัยหลักใด ๆ ของประเทศไม่ควรถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ควรใช้สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันรวมถึงเป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนา

Smart Nation vs Smart Citizen

Smart Nation หมายถึงประเทศที่มีการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น

ในการบริหารจัดการทรัพยากรและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลดังกล่าวรวมถึงข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากประชากร อุปกรณ์เครื่องมือ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้นำมาประมวลผลและวิเคราะห์เพื่อใช้ในการติดตามและจัดการเกี่ยวกับระบบการจราจร การขนส่งสาธารณะ โรงงานผลิตไฟฟ้า ระบบสาธารณสุข การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล การบังคับใช้กฎหมาย ระบบข้อมูล โรงเรียน ห้องสมุด โรงพยาบาล และระบบการสื่อสารอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ปัญหาที่ดีในการจัดการโครงสร้างภายในของประเทศ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้สิ่งแวดล้อมที่สะอาดและมีความยั่งยืน และสามารถลดค่าใช้จ่ายและลดการสิ้นเปลืองทรัพยากร โดยเพิ่มปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่จะเข้าสู่ Smart Nation ได้ สังคมดิจิทัลเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้ และก่อนจะมีการออกนโยบาย หรือวางแผนพัฒนาใด ๆ รัฐบาลต้องมี “ข้อมูล” เบื้องต้นเสียก่อน ซึ่งเป็นความหมายหลักของ Smart Nation ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรมีการเก็บในรูปแบบ

อิเล็กทรอนิกส์ และต้องนำมาวิเคราะห์หรือวิจัยก่อนเพื่อให้ได้แนวทางหรือคำตอบของปัญหา ผู้ที่วางนโยบายจึงจะสามารถวางแผนได้อย่างแม่นยำ และมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การจะได้มาซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีความรู้และสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้ รวมทั้งโปรแกรมในการรวบรวมข้อมูลควรจะสามารถเข้าถึงได้ง่าย และง่ายต่อการใช้ การรวบรวมข้อมูลจึงจะสามารถทำได้ราบรื่น ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์มีโครงสร้างประชากรคล้ายคลึงกับประเทศไทย (แม้ว่าจำนวนจะน้อยกว่ามาก) กล่าวคือกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภายในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า ซึ่งอาจจะเห็นว่าการใช้สื่อ social network อาจมีปัญหาได้ แต่จากการวิเคราะห์ของรัฐบาลสิงคโปร์ ผ่านแนวคิด Smart Nation ซึ่งต้องมีข้อมูลเบื้องต้นพบว่าอัตราการครอบครอง smart phone ของคนสิงคโปร์มีถึง 130% แสดงว่ามีประชากรจำนวนไม่น้อยที่มี smart phone มากกว่า 1 เครื่อง และน่าจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่งในการนำสื่อดิจิทัลสู่ประชากรทั่วประเทศ รัฐบาลจึงได้ทำการสำรวจในเชิงลึก และพบว่าแม้ประชากรในกลุ่มผู้สูงอายุก็มีการใช้ smart phone เช่นเดียวกัน แต่ส่วนหนึ่งจะยังไม่สามารถใช้

สื่อ social network ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนัก จึงมีโครงการอบรมการใช้โปรแกรมพูดคุย และ social network เช่น Facebook และ Instagram ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุหรือวัยเกษียณที่อยู่ที่บ้าน ไม่ได้ออกไปทำงานข้างนอก และพบว่ามียุทธการสร้างบัญชีผู้ใช้ใหม่เพิ่มขึ้นในกลุ่มนี้มากขึ้น 2 - 3 เท่า จึงเป็นช่องทางให้สามารถนำ Application อื่น ๆ ที่คิดขึ้นโดยรัฐบาลเข้ามาแนะนำให้ใช้ได้ง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้าง Smart Citizen ไปในตัวนอกจากการมีระบบการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเข้าถึงประชาชนทุกคน การติดต่อราชการทางปัญญาให้แก่ประชาชนโดยผ่านวิธีการที่ประชาชนสนใจและให้เวลาอย่างมากในแต่ละวัน อย่างเช่นการคิด Application บน smart phone ให้ง่ายต่อการเข้าถึงและใช้งาน ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการสื่อสารสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตประจำวันกับประชาชน

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องมีความจำเป็นในการวางแผนนโยบายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพของนโยบายและแผนดังกล่าว การจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องจะต้องมาจากการวางแผนเก็บข้อมูลที่ดี และเก็บในรูปแบบที่ดี ในกรณีนี้ ข้อมูล

อิเล็กทรอนิกส์น่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่เป็นแหล่งที่มาของข้อมูลที่ดีได้

- Smart Nation จะสามารถเกิดได้ต้องมีปัจจัยสำคัญคือ Smart Citizen ซึ่งนอกจากผ่านการสร้างระบบการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพแล้ว การศึกษานอกระบบที่ประชาชนสามารถหาความรู้ได้เองผ่านวิธีการที่สนใจ เช่นการดูจากอินเทอร์เน็ตหรือ Application ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่รัฐบาลควรจัดหาไว้ให้เพียงพอและเข้าถึงได้ง่าย

- อย่ามองข้ามประชากรในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ยังมีศักยภาพที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ได้เสมอและเป็นที่กำลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดสิ่งดี ๆ ได้ หากมีการวางแผน อบรม หรือนำไปใช้อย่างถูกต้อง

ระบบการวางผังเมืองและระบบ

ขนส่งสาธารณะที่ไร้รอยต่อ

องค์ประกอบของการเป็น Smart Nation นั้น ชุมชนถือเป็นหน่วยย่อยที่ต้องได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สิงคโปร์มีหน่วยงานคือกระทรวงวัฒนธรรม ชุมชน และเยาวชนรับผิดชอบดูแลในการสร้าง Smart Community ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความหมายว่า หมายถึงชุมชนที่มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีในการสร้างตามความต้องการของประชาชนโดยอยู่

ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในชุมชน และมีความยั่งยืนในอนาคต และมีองค์ประกอบหลัก 3 สิ่ง ได้แก่ Smart Government, Smart Businesses และ Smart citizens ซึ่งแนวโน้มในอนาคตประเทศสิงคโปร์อาจมีสำนักงานธุรกิจต่างๆ น้อยลง เนื่องจากข้อมูลอาชีพของประชากรถูกเก็บไว้อย่างเป็นระบบในฐานข้อมูลเดียว ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสนใจเฉพาะตัว หรือความสามารถพิเศษก็เช่นกัน ดังนั้นเมื่อรัฐบาลมี Application ที่เอื้อให้แก่ทั้งผู้ทำงานทำ และหาพนักงาน สามารถหาข้อมูลของกันและกันได้ การทำธุรกิจร่วมกันในรูปแบบของบริษัทจึงมีความจำเป็นน้อยลง แต่มีการจัดตั้งเป็นแหล่งรวมกลุ่มอาชีพเฉพาะขึ้นแทน โดยที่ประชาชนแต่ละคนสามารถติดต่อได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านสำนักงานแต่อย่างใด ข้อมูลอัตราจ้าง ค่าแรง ค่าวัสดุ ฯลฯ จะมีการรวบรวมไว้เป็นราคากลางให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานมีฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างปูน ช่างปูกระเบื้อง ช่างประปา ไฟฟ้า เป็นต้น ทำให้ประชาชนสามารถค้นหาคนงานในแบบและราคาที่อยู่ในงบประมาณที่ตั้งไว้ได้สำหรับเรื่องที่อยู่อาศัย สิงคโปร์จัดเป็นประเทศอันดับต้น ๆ ของโลกที่ประชากรมีอัตราการเป็นเจ้าของที่พักอาศัยสูงที่สุด เนื่องจากรัฐบาลมีการสร้าง

ที่พักอาศัยในลักษณะอพาร์ทเมนต์หลายชั้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเช่าหรือซื้อตามเงื่อนไข ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนให้มีความหนาแน่นของประชากรเท่า ๆ กันในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยให้มีอัตราส่วนของเชื้อชาติประชากรให้ เป็นไปตามอัตราส่วนจริงของประเทศ จึงมีระบบโควตาเชื้อชาติในแต่ละอพาร์ทเมนต์ด้วย ในแต่ละพื้นที่ที่เรียกว่า “เมือง” จะมีพื้นที่ประมาณ 9-10 ตารางกิโลเมตรจะมีจำนวนประชากรไม่เกิน 300,000 คน ในแต่ละเมืองจะมีชุมชนย่อยลงไปเรียกว่า neighborhood ซึ่งรัฐบาลจะจัดให้มีโรงเรียน สวนสาธารณะ สนามกีฬา โรงพยาบาล Nursing home สถานีตำรวจ ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามจำนวนประชากรในแต่ละชุมชน โดยให้มีลักษณะคล้ายคลึงกันในทุก ๆ ที่ เพื่อป้องกันปัญหาการรวมตัวของประชากรในเขตที่มีความเจริญมากกว่าระบบขนส่งสาธารณะของสิงคโปร์จะมีการเชื่อมต่อกันทั่วประเทศอย่างไร้รอยต่อ เริ่มจากบัตรโดยสารมีแบบเดียวและสามารถใช้บริการขนส่งสาธารณะได้ทุกชนิด มีการอำนวยความสะดวกให้ใกล้บ้าน โดยมีเป้าหมายว่าภายในปี 2030 ประชากรสิงคโปร์ 80% จะสามารถเดินจากบ้านถึงสถานีรถไฟได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 นาที และทุก ๆ ที่จะมี การเชื่อมต่อของระบบขนส่งสาธารณะที่ตรงต่อเวลา

ซึ่งปัจจุบันมี 4 ประเภท ได้แก่ รถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน รถเมล์ และแท็กซี่ โดยสถานีหรือป้ายรถต่าง ๆ เหล่านี้จะมีการปรับปรุงให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้มากขึ้นและลดการใช้รถส่วนบุคคลให้น้อยลง รวมถึงการปรับปรุงถนนให้มีเลนรถจักรยานที่ปลอดภัย สะพานลอยที่ช่วยให้นำจักรยานเข้าไปได้สะดวก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี Application ที่ช่วยวางแผนการเดินทางให้รวดเร็ว สะดวก ปลอดภัย และมีระบบเตือนเมื่อใกล้ถึงที่หมายอีกด้วย

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ระบบขนส่งสาธารณะต้องมีให้ทั่วถึง จำนวนมากเพียงพอ และมีการเชื่อมถึงกันอย่างต่อเนื่อง จึงจะประสบความสำเร็จในการรณรงค์ให้คนมาใช้มากขึ้น

- การมีระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรทำให้สามารถทำให้เกิดระบบที่ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ เช่น การจ้างงานผ่านกลุ่มวิชาชีพแรงงานมีฝีมือ โดยไม่ต้องมีสำนักงานหรือผ่านนายหน้า ผู้ใช้บริการก็ได้รับประโยชน์และประหยัดค่าใช้จ่ายเช่นกัน

Sense of Security

ความรู้สึกรับประกันความปลอดภัยในประเทศสิงคโปร์เกิดขึ้นได้ผ่านหลายกลยุทธ์ของรัฐบาล เช่น

- ในแง่ของการป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน

การมีสถานีตำรวจและมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอในแต่ละชุมชน ส่งเสริมศักยภาพของคนในชุมชนให้สร้างเครือข่ายดูแลความปลอดภัย โดยมีการฝึกสอนให้ มี Application ที่สามารถ track คนที่ต้องสงสัยว่าจะทำผิดกฎหมายและส่งข้อมูลไปยังสถานีตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

- ในแง่ของสุขภาพ

ประเทศสิงคโปร์มีการนำระบบ Robotic และระบบ Automate ต่าง ๆ มาช่วยในระบบการรักษาพยาบาลและการดูแลผู้ป่วย ระบบนี้สามารถจัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบในรูปแบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีหุ่นยนต์ทำหน้าที่แทนบุคลากรทางการแพทย์ในบางส่วนได้ตั้งแต่การส่งเอกสารเวชระเบียน อาหารผู้ป่วย การจัดยาและส่งยาไปยังหอผู้ป่วย เครื่องมือตรวจร่างกายและตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้น หุ่นยนต์ดูแลผู้ป่วยในกรณีผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลใกล้ชิด ต้องทำกายภาพบำบัด หรืออยู่คนเดียวเมื่อกลับบ้าน ทำให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เมื่อต้องดำรงชีวิตอยู่คนเดียว โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยพิการหรือผู้ป่วยสูงอายุ นอกจากนั้น การมีฐานข้อมูลผู้ป่วยนี้ทำให้ระบบส่งต่อผู้ป่วยมีประสิทธิภาพในแง่ของการสื่อสาร

ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ต่างสถาบัน และการดูแลรักษาต่อเนื่อง ทำให้ป้องกัน ปัญหาการเกิดการแพ้ยาซ้ำ

- ในแง่การเงินของประเทศและการทำงาน ของรัฐบาล

การที่มี Smart Government ทำให้ รัฐบาลสามารถมีระบบจัดเก็บภาษีได้เต็มเม็ด เต็มหน่วยยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการเก็บข้อมูล ของประชากรโดยเฉพาะเรื่องอายุ อาชีพ และรายได้ ทำให้สามารถติดตาม และเตือน เมื่อถึงเวลาต้องชำระภาษี ทั้งนี้ รัฐบาลยังสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เนื่องจากไม่ต้องนำเอกสารหลักฐานเป็น กระดาษไปแสดงยังสำนักงานที่จะชำระภาษี เนื่องจากข้อมูลแหล่งที่มาของรายได้อยู่ใน ฐานข้อมูลเรียบร้อยแล้ว การชำระภาษีจึง สะดวกและเป็นธรรม นอกจากนี้ Smart Government ยังเอื้อให้เกิดหลักการและ แนวคิด One government คือมองรัฐบาล เป็นหน่วยงานเดียว ประชาชนไม่จำเป็นต้อง แยกแยะว่าเรื่องนี้หน่วยงานใดรับผิดชอบ เมื่อใช้ Application นี้จะสามารถดำเนินการ ใด ๆ เกี่ยวกับรัฐบาลได้เลย โดยเฉพาะการ แจ้งเรื่องหรือร้องทุกข์ ทำให้มีความสะดวก และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาก ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกอุ่นใจเมื่อต้องติดต่อกับ ทางราชการ ซึ่งรัฐบาลต้องมีระบบการ ป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนตัวหรือ

ความลับทางราชการที่มีความเข้มแข็งอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของข้อมูล

ข้อเสนอในการเปลี่ยนแปลงในงาน ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เพื่อเป็น อย. 4.0 (Smart Thai FDA 4.0)

- อย. ควรมีการหาข้อมูลเบื้องต้น ก่อนการวางแผนหรือนโยบายใด ๆ ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวอาจได้มาจากการประสาน หรือบูรณาการกับข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์หรือวิจัยก่อน เพื่อให้การ ออกนโยบายมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และแก้ปัญหาได้ ตรงจุด อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว เนื่องจาก ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพมักเป็นข้อมูลที่มีความ อ่อนไหวในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม

- อย. เป็นหน่วยงานที่ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ มากเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภค ซึ่งที่ผ่านมามักใช้ สื่อที่เป็นแผ่นพับเป็นส่วนใหญ่ การประชาสัมพันธ์ ในยุคต่อไปอาจต้องพึ่งพา Application มาก ยิ่งขึ้น ซึ่งจัดว่าเป็นสื่อที่ลงทุน ไม่มากนัก มีประสิทธิภาพ เข้าถึงได้ง่าย เหมาะสมกับ ยุคดิจิทัลและคนยุคใหม่ที่ใช้เวลาหน้าจอ คอมพิวเตอร์หรือ smart phone ในแต่ละ วันเป็นเวลานาน

- การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภครุ่นสูงอายุนั้นถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในยุคไม่เกิน 10 ปีต่อไป

เนื่องจากประเทศไทยจะเป็น complete aging society ดังนั้น การคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายในวัยนี้ตั้งแต่ตอนนี้จะเป็นเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้มีแผนรองรับการดำเนินงานเมื่อถึงเวลาจริง ที่ผ่านมา อย.มักจะมุ่งเป้าไปที่กลุ่มผู้บริโภควัยเด็ก

เนื่องจาก อย. เป็นหน่วยงานรับขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์สุขภาพ การนำระบบ e-Submission อย่างเต็มรูปแบบมาใช้ น่าจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ยื่นทะเบียนและผู้ประเมินทะเบียน รวมทั้งเป็นการประหยัดพื้นที่ในการเก็บรักษาทะเบียนดังกล่าวภายในสำนักงาน อย. ด้วย

ควรมองการคุ้มครองผู้บริโภคให้กระจายออกจากศูนย์กลาง โดยการเสริมศักยภาพผู้บริโภคให้สามารถเลือกผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีความเหมาะสมมาใช้เอง เนื่องจาก อย. มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ในการที่จะสอดส่องผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายได้เองทั้งหมด แม้ว่าจะมีความร่วมมือกับกระทรวงหรือหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว การทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงอันตรายของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งตั้งรางวัลนำจับให้มากขึ้น น่าจะเป็นการเพิ่ม

เจ้าหน้าที่ อย. “นอกเครื่องแบบ” และขยายเครือข่ายการเฝ้าระวังได้เป็นอย่างดี